

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v plénu složeném z předsedy Josefa Baxy a soudkyň a soudců Lucie Dolanské Bányaiové, Josefa Fialy, Milana Hulmáka, Jaromíra Jirsy (soudce zpravodaje), Zdeňka Kühna, Tomáše Langáška, Jiřího Přibáně, Kateřiny Ronovské, Dity Řepkové, Jana Svatoně, Pavla Šámala, Jana Wintra a Daniely Zemanové o ústavní stížnosti stěžovatele **Milion Chvilek, z. s.**, sídlem Husinecká 808/5, Praha 3 – Žižkov, zastoupeného doc. JUDr. Alešem Rozehnalem, Ph.D., advokátem, sídlem Železná 490/14, Praha 1 – Staré Město, proti usnesení Nejvyššího soudu č. j. 23 Cdo 2494/2022-87 ze dne 28. 7. 2023 a rozsudku Vrchního soudu v Praze č. j. 3 Cmo 14/2021-67 ze dne 28. 3. 2022, za účasti **Nejvyššího soudu a Vrchního soudu v Praze**, jako účastníků řízení, a **JUDr. Vojtěcha Filipa**, zastoupeného JUDr. Mgr. Barborou Vlachovou, Ph.D., LL. M., advokátkou, sídlem Hvězdova 1716/2b, Praha 4 – Nusle, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

Usnesením Nejvyššího soudu č. j. 23 Cdo 2494/2022-87 ze dne 28. 7. 2023 a rozsudkem Vrchního soudu v Praze č. j. 3 Cmo 14/2021-67 ze dne 28. 3. 2022 bylo porušeno právo stěžovatele na ochranu dobré pověsti podle článku 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a proto se uvedená rozhodnutí ruší.

Odůvodnění:

I. Rekapitulace skutkových okolností a procesního vývoje

1. Stěžovatel je veřejně známý spolek, jehož účelem je podpora a kultivace demokratické kultury, občanské angažovanosti a veřejné diskuze v České republice.

2. V prosinci 2019 měl vedlejší účastník při zasedání Ústředního výboru Komunistické strany Čech a Moravy („KSČM“) a při rozhovoru pro Český rozhlas ve svých veřejných vyjádřeních mimo jiné opakovaně spojovat stěžovatele s kybernetickým útokem na nemocnici v Benešově. Stěžovatel se proti tomuto, podle něj nepravdivému tvrzení, bránil žalobou u Městského soudu v Praze („městský soud“).

3. Městský soud rozsudkem č. j. 41 Cm 5/2020-43 ze dne 9. 9. 2020 uložil vedlejšímu účastníkovi povinnost zaslat stěžovateli omluvu v rozhodnutí specifikovaném znění, žalobu proti KSČM zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Městský soud vzal za prokázané, že zmiňovaný kybernetický útok spojuje vedlejší účastník se stěžovatelem, byť jej přímo nejmenoval. Podle městského soudu šlo o skutkové tvrzení, které vedlejší účastník nebyl schopen vysvětlit; následně dospěl k závěru, že vedlejší účastník nařčením ze závažného trestného činu zasáhl do dobré pověsti stěžovatele ve smyslu § 135 občanského zákoníku – proto žalobě částečně vyhověl. Ve vztahu ke KSČM městský soud uzavřel, že není pasivně legitimovaná.

4. Vedlejší účastník se proti rozsudku městského soudu odvolal. Vrchní soud v Praze („vrchní soud“) napadeným rozsudkem změnil rozsudek městského soudu tak, že se žaloba zamítá, a nepřiznal vedlejšímu účastníkovi náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů. Vrchní soud se ztotožnil s městským soudem s jeho závěry o skutkovém stavu a dobré pověsti stěžovatele; neztotožnil se však s jeho právním závěrem o důvodnosti uplatněného nároku na poskytnutí zadostiučinění ve formě omluvy. Jak vyplývá z § 135 odst. 2 občanského zákoníku, právnická osoba dotčená neoprávněným zásahem do své pověsti se může domáhat, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek. Podle § 2894 odst. 2 občanského zákoníku lze odčinit jinému nemajetkovou újmu pouze tehdy, je-li to ujednáno či stanoví-li to zvlášť zákon. Ustanovení § 2956 občanského zákoníku přiznávající fyzickým osobám právo na odčinění nemajetkové újmy způsobené zásahem do jejich přirozených práv nelze analogicky vztáhnout na právnické osoby. Vrchní soud v této souvislosti odkázal na závěry rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 327/2021 ze dne 30. 11. 2020.

5. Proti rozsudku vrchního soudu podal stěžovatel dovolání, které Nejvyšší soud napadeným usnesením odmítl a současně uložil stěžovateli povinnost nahradit vedlejšímu účastníkovi náklady dovolacího řízení. Nejvyšší soud zrekapituloval stěžejní závěry svého rozsudku sp. zn. 23 Cdo 327/2021, podle něhož právnická osoba nemá právo na odčinění nemajetkové újmy způsobené (samotným) neoprávněným zásahem do své pověsti podle § 135 odst. 2 občanského zákoníku, není-li výslovně ujednáno jinak. Nejvyšší soud neshledal žádný důvod se od těchto závěrů odchýlit. Dále uvedl, že právo na odstranění následků neoprávněného zásahu do cizího (absolutního) práva (tzv. odstraňovací nárok) a právo na odčinění (satisfakci) nemajetkové újmy poskytnutím přiměřeného zadostiučinění jsou povahově odlišná soukromá práva vázaná na rozdílné rozhodující skutečnosti pro jejich vznik a uplatnění, která nelze libovolně směšovat či zaměňovat. Závěr o možnosti poskytování přiměřeného zadostiučinění „prostřednictvím“ odstraňovacího nároku by vedl k nepřipustnému obcházení zákona.

II. Argumentace stěžovatele

6. Ústavní stížností se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí. Tvrdí, že jimi byla porušena jeho ústavně zaručená práva podle čl. 10 odst. 1 a čl. 36 odst. 1

Listiny základních práv a svobod („Listina“) a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

7. Stěžovatel namítá, že vrchní soud i Nejvyšší soud rozhodovaly přepjatě formalisticky bez přihlédnutí ke specifickým okolnostem případu a nesprávně interpretovaly § 2894 odst. 2 občanského zákoníku. Stěžovatelův nárok kategoricky odmítly s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 327/2021, který staví právo fyzické osoby nad právo právnické osoby na dobrou pověst, přestože ochrana dobré pověsti je ústavní hodnota – bez ohledu na to, zda jde o pověst osoby fyzické či právnické.

8. Stěžovatel si je vědom, že občanský zákoník (na rozdíl od právní úpravy účinné do 31. 12. 2013) neobsahuje výslovné ustanovení, které by právo na odčinění nemajetkové újmy při zásahu do pověsti právnické osoby chráněné § 135 občanského zákoníku zakládalo. V daném případě má však za to, že by měla být použita analogie zákona podle § 10 odst. 1 ve spojení s § 2 odst. 3 občanského zákoníku, jelikož je zde mezera v právu, kterou je třeba vyplnit. Na základě logického, systematického a historického výkladu je totiž nezbytné dospět k závěru, že právnická osoba má svoji pověst, a tedy i právo na odčinění nemajetkové újmy způsobené neoprávněným zásahem do její pověsti podle § 135 odst. 2 občanského zákoníku. Stěžovatel také odkázal na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva („ESLP“) ze dne 6. 4. 2000 ve věci *Comingersoll S. A. proti Portugalsku*, stížnost č. 35382/97.

9. Uvedený závěr je o to významnější, že právní řád právnické osobě právo na odčinění imateriální újmy za zásah do její pověsti v jiných situacích přiznává. Nebylo úmyslem zákonodárce, aby bylo s účinností od 1. 1. 2014 právnickým osobám při zásahu do jejich pověsti právo na odčinění nemajetkové újmy odepřeno, ale právě naopak. Z logiky právního řádu plyne, že šlo spíše o nedopatření než o záměr zákonodárce. Podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 327/2021 by zákonná úprava přiměřené zadostiučinění právnické osobě za zásah do její pověsti přiznávala v případě nesprávného úředního postupu, ale zároveň by je odpírala v soukromoprávních věcech.

10. Dále stěžovatel argumentuje, že odčinění nemajetkové újmy plní kromě satisfakční a preventivně-sankční funkce také funkci restituční. Podoba restitučního nároku přitom není zákonem nikde definována; může mít i podobu omluvy, bude-li tím škodlivý následek odstraněn.

III. Předpoklady řízení před Ústavním soudem

11. Ústavní stížnost byla oprávněnou osobou podána včas (§ 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu) a není nepřijatelná ve smyslu § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu. Stěžovatel je řádně zastoupen advokátem (§ 30 odst. 1 zákona o Ústavním soudu) a Ústavní soud je k projednání ústavní stížnosti příslušný.

IV. Průběh řízení před Ústavním soudem

12. Ústavní stížnost byla podle rozvrhu práce přidělena prvnímu senátu Ústavního soudu a vedena pod sp. zn. I. ÚS 2926/23. Usnesením sp. zn. I. ÚS 2926/23 ze dne 25. 6. 2024 rozhodl první senát o postoupení této věci k projednání a rozhodnutí plénu Ústavního soudu. Tento postup zvolil zejména z toho důvodu, že podstatou posouzení je otázka

zásadního právního významu, jejíž řešení má dopad na neurčitý počet budoucích řízení před obecnými soudy.

13. Při projednávání ústavní stížnosti dospělo následně plénem Ústavního soudu k závěru, že by zákonná úprava, která byla v dané věci obecnými soudy použita – konkrétně § 135 a § 2894 odst. 2 občanského zákoníku, mohla být v rozporu s ústavním pořádkem, především s čl. 10 odst. 1 Listiny. Proto plénem Ústavního soudu usnesením sp. zn. Pl. ÚS 20/24 ze dne 4. 9. 2024, ve znění opravného usnesení sp. zn. Pl. ÚS 20/24 ze dne 20. 11. 2024, přerušilo řízení o ústavní stížnosti a zahájilo řízení o zrušení těchto přezkoumávaných ustanovení.

14. O návrhu pléna Ústavního soudu na zrušení přezkoumávaných ustanovení rozhodl Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 26/24 ze dne 15. 1. 2025, čímž odpadl důvod přerušování řízení, a proto Ústavní soud rozhodl usnesením sp. zn. Pl. ÚS 20/24 ze dne 29. 1. 2025 o pokračování v řízení o ústavní stížnosti.

15. Ústavní soud nenařizoval ústní jednání, neboť od něj nebylo možno očekávat další objasnění věci. Nekonání ústního jednání odůvodňuje také skutečnost, že Ústavní soud nepovažoval za potřebné provádět dokazování (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

V. Vyjádření k ústavní stížnosti

16. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu vyzval účastníky řízení a potenciální vedlejší účastníky řízení, aby se k ústavní stížnosti vyjádřili. KSČM Ústavnímu soudu sdělila, že práva vedlejší účastnice uplatňovat nebude. Možnost podat repliku k obdrženým vyjádřením stěžovatel nevyužil.

V. 1 Vyjádření vrchního soudu

17. Vrchní soud uvedl, že se ztotožňuje se stěžovatelovou argumentací. Již ve svém vyjádření k rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 327/2021 nesouhlasil s tam dovozeným závěrem a nedoporučoval publikaci tohoto rozhodnutí. Jelikož Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi postupoval a nadále postupuje v intencích tohoto rozhodnutí, musel vrchní soud jeho právní názor ve svém rozsudku zohlednit a respektovat.

18. Po vydání nálezu sp. zn. Pl. ÚS 26/24 se vrchní soud vyjádřil, že je nad rámec argumentace stěžovatele přesvědčen, že § 135 odst. 1 občanského zákoníku obsahuje „výslovnou“ právní úpravu, která přiznává právnické osobě dotčené neoprávněným zásahem do její pověsti nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění. Podle něj to plyne z nároku na odstranění následku zásahu. Nejvyšší soud ani Ústavní soud v citovaném nálezu se nezabývaly tím, co je obsahem tohoto nároku.

V. 2 Vyjádření Nejvyššího soudu

19. Nejvyšší soud předně uvedl, že obdobná problematika je řešena u Ústavního soudu v řízení vedeném pod sp. zn. IV. ÚS 2672/23, v němž podal své podrobné vyjádření, jehož nosné důvody shrnuje.

20. Stěžovatelova námitka nesprávného výkladu zákonné úpravy o odčinění nemajetkové újmy je polemikou s výkladem podústavního práva, která ústavněprávního rozměru nedosahuje. Nejvyšší soud se řešením stěžovatelem uplatněné otázky podrobně zabýval v rozsudku sp. zn. 23 Cdo 327/2021, který byl jednomyslně schválen k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek a na jehož podrobné odůvodnění odkazuje. Přes výslovné znění dotčené právní úpravy vzal Nejvyšší soud v úvahu i další interpretační metody (teleologické, systematické, historické a komparativní) a zohlednil požadavek na ústavní a mezinárodní konformitu výkladu právního řádu. Postup obecných soudů, který nevychází z kogentního ustanovení zákona, je neústavní, tím spíše, jde-li o oblast deliktního práva. Pouze zákon může stanovit pojmové znaky deliktu.

21. K ochraně pověsti právnické osoby v soukromém styku v případě jejího neoprávněného ohrožení či porušení je rušiteli zákonem uložena povinnost od neoprávněného zásahu upustit, odstranit jeho následky a případně nahradit způsobenou (majetkovou) škodu či vydat bezdůvodné obohacení. Teze, že záměrem zákonodárce v souvislosti s přijetím občanského zákoníku nebylo snížit dosavadní úroveň ochrany již přiznaných práv, nemá opodstatnění. Jedním z hlavních přístupových hledisek občanského zákoníku je diskontinuita vůči předchozí právní úpravě. Ohlášený záměr zákonodárce stanovit absolutní právo k pověsti právnické osoby se nevztahuje k právní úpravě podmínek vzniku práva na odčinění nemajetkové újmy.

22. Otázkou případné analogie se Nejvyšší soud důkladně zabýval v rozsudku sp. zn. 23 Cdo 327/2021, v němž vyložil, že je přípustná pouze v případě tzv. otevřené (teleologické) mezery v právu. Zde však nepřichází v úvahu již proto, že zákonné zakotvení principu taxativního výčtu zvlášť stanovených skutkových podstat, s nimiž je spjata právo na odčinění nemajetkové újmy v soukromém styku, je zjevným úmyslem zákonodárce a projevem jím uplatněné koncepce právní úpravy postavení právnických osob jako umělých (fiktivních) subjektů odmítající jejich antropologizaci. Nepřípadný je odkaz stěžovatele na judikaturu ESLP, neboť v ní nebyla řešena problematika vzájemného odčiňování nemajetkových újem mezi jednotlivci v soukromém styku.

23. Nelze přijmout ani stěžovatelovu argumentaci, že odstranění následku zásahu do pověsti (tedy prostřednictvím odstraňovacího nároku) lze dosáhnout poskytnutím omluvy. Tím by byla nepřipustně vyloučena zákonná úprava závazku k náhradě újmy podle občanského zákoníku.

24. Nejvyšší soud neshledal, že by dotčená ustanovení občanského zákoníku byla v rozporu s ústavním pořádkem, neboť z čl. 10 odst. 1 Listiny nevyplývá právo právnické osoby na odčinění nemajetkové újmy při zásahu do její pověsti v soukromém styku. Rozdíl mezi fyzickými osobami jako živými bytostmi nadanými rozumem a citem oproti právnickým osobám jako právním fikcím je zřejmý; rovnosti mezi nimi nemůže být nikdy dosaženo, především v oblasti osobních práv. Ani v případě absolutních majetkových práv neodchází podle účinné právní úpravy k úplnému odčiňování nemajetkových újem způsobených jejich porušením, a to dokonce ani v případě nemajetkových újem lidí, nestanoví-li zákon jinak. Dospěje-li Ústavní soud k závěru, že účinná zákonná úprava porušuje ústavně zaručená práva stěžovatele, nelze postupovat jinak, než zrušením dotčených ustanovení občanského zákoníku.

25. Nejvyšší soud navrhuje, aby Ústavní soud ústavní stížnost odmítl, případně aby řízení o ní přerušil do rozhodnutí pléna o návrhu jiné stěžovatelky na zrušení právního předpisu ve věci vedené pod sp. zn. IV. ÚS 2672/23.

26. Po vydání nálezu sp. zn. Pl. ÚS 26/24 se již Nejvyšší soud v poskytnuté lhůtě nevyjádřil.

V. 3 Vyjádření vedlejšího účastníka

27. Podle vedlejšího účastníka rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 327/2021, z něhož napadená rozhodnutí vycházejí, plně dostojí požadavkům plynoucím z judikatury Ústavního soudu. Vedlejší účastník rozvádí, proč nelze považovat omluvu za formu odstraňovacího nároku a proč je nutné ji řadit pouze pod nárok na přiznání přiměřeného zadostučinění. Jiný závěr je v rozporu s úmyslem zákonodárce a výkladem Nejvyššího soudu, který se stěžovatel snaží obejít. Praxe sice obecně umožňuje kumulaci nároků – ani z ní však nevyplývá možnost tyto nároky mezi sebou zaměňovat. Vedlejší účastník navrhuje, aby ústavní stížnost byla zamítnuta.

28. Po vydání nálezu sp. zn. Pl. ÚS 26/24 se vedlejší účastník k němu vyjádřil tak, že s jeho závěry nesouhlasí, považuje jej za nedostatečně odůvodněný a přiklání se k odlišnému stanovisku k němu. Zpochybňuje rovněž proces přijetí předmětného nálezu, neboť podle něho byl postup nezrušit přezkoumávaná ustanovení zvolen proto, aby vedlejší účastník nemohl uspět v řízení o ústavní stížnosti. Rozebírá, proč v dané věci nebyly dány předpoklady pro použití analogie, zejména že historická vůle zákonodárce byla zřejmě vyjádřená, a proto Ústavní soud porušil dělbu moci.

29. Podle vedlejšího účastníka nejsou závěry nálezu sp. zn. Pl. ÚS 26/24 na nynější věc aplikovatelné z důvodu nepřiměřeně tvrdého dopadu na něj. Analogicky je na věc použita právní úprava dopadající primárně na problematiku nekalé soutěže, avšak mezi účastníky není dán soutěžní vztah. Dosavadní judikatura vrcholných soudů předestřené analogické aplikaci nenasměřovala. Závěry Ústavního soudu jsou v tomto ohledu překvapivé. Podle vedlejšího účastníka je třeba s ohledem na tuto změnu aplikovat závěry nálezu sp. zn. Pl. ÚS 26/24 omezeně či pouze *pro futuro*.

VI. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

30. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

31. Napadená rozhodnutí jsou založena na závěru, vycházejícího z právního názoru Nejvyššího soudu vyjádřeného v rozsudku sp. zn. 23 Cdo 327/2021, že se právnická osoba nemůže domáhat z titulu ochrany před neoprávněným zásahem do pověsti odčinění takto způsobené nemajetkové újmy. Tento právní názor byl překonán nálezem sp. zn. Pl. ÚS 26/24, jehož závěry jsou rozhodné pro výsledné posouzení nynější věci a které lze pro stručnost shrnout následovně:

- Právo na ochranu dobré pověsti podle čl. 10 odst. 1 Listiny svědčí kromě lidem, také právnickým osobám. Právnické osoby nejsou jen pouhou právní fikcí, ale jsou převážně nástrojem, prostřednictvím něhož mohou lidé naplňovat své zájmy. Dobrá pověst hraje klíčovou roli pro vystupování právnických osob v právních

vztazích a pro naplnění práv jednotlivců, kteří jsou v nich sdružení. Při neoprávněném zásahu do pověsti právnických osob jim může vzniknout vedle újmy majetkové, také újma nemajetková (viz část **VII. 1** nálezu).

- Nemožnost právnických osob požadovat na odčinění nemajetkové újmy přiměřené zadostiučinění představuje zákonné omezení jejich základního práva na ochranu dobré pověsti podle čl. 10 odst. 1 Listiny, neboť jim odpírá možnost domoci se odčinění způsobené újmy nemajetkové povahy a ostatní prostředky nelze považovat za dostatečně efektivní nástroje ochrany (viz část **VII. 2** nálezu).
- Identifikované omezení základního práva není přiměřené. Současná právní úprava především vede k nevhodnému rozlišování v ochraně pověsti právnických osob a odčiňování jim způsobených nemajetkových újem. Nejednotný přístup oslabuje celkovou soudržnost právní ochrany, což může vést k nespravedlnosti a k tomu, že obdobné zásahy budou napravovány rozdílně, aniž by pro to existoval rozumný důvod. Případy, v nichž se nemajetková újma odčiňuje, navíc převážně souvisí s účastí právnické osoby v obchodních vztazích, případně se zásahem do chráněných zájmů, které jsou primárně majetkové povahy a které jsou spíše napravitelné v rámci náhrady škody. Tím jsou znevýhodňovány zejména nevýdělečné právnické osoby, u nichž bude vznikat újma převážně (někdy i výlučně) nemajetkového charakteru. Úplné odepření práva na odčinění nemajetkové újmy právnickým osobám v některých situacích dále vede k neproporcionálnímu vychýlení rovnováhy mezi ochranou jejich dobré pověsti a svobodou projevu třetích osob (viz část **VII. 3** nálezu).
- Absence právní úpravy, která by umožňovala právnickým osobám požadovat přiměřené zadostiučinění za neoprávněný zásah do jejich pověsti, představuje mezeru v zákoně, která není podle Ústavního soudu prokazatelně vědomá. Mezera v zákoně je především v rozporu s hodnotovým a teleologickým pozadím právního řádu i jeho systematikou. Proto je třeba při ochraně pověsti právnických osob analogicky použít stejný katalog prostředků, jaký je stanoven pro ochranu proti nekalé soutěži v § 2988 občanského zákoníku, včetně možnosti požadovat přiměřené zadostiučinění (viz část **VII. 5** nálezu)
- Jelikož lze předestřený ústavně-souladný výklad prostřednictvím analogie učinit v rámci účinné právní úpravy, uplatní se všech doposud neskončených i budoucích řízeních (viz bod 131 nálezu).

32. Promítnuto do poměrů projednávané věci: Jestliže vrchní soud a Nejvyšší soud uzavřely, že stěžovatel se coby právnická osoba nemůže domáhat poskytnutí přiměřeného zadostiučinění při tvrzeném neoprávněném zásahu do pověsti, porušily jeho ústavně zaručené právo na ochranu dobré pověsti podle čl. 10 odst. 1 Listiny.

33. Ústavní soud nepředjímá výsledek sporu před obecnými soudy, které však nemohou žalobu stěžovatele zamítnout pouze z toho důvodu, že se jako právnická osoba nemůže domáhat přiměřeného zadostiučinění (ani) formou omluvy.

34. Nesouhlasí-li vedlejší účastník s použitím závěrů nálezu sp. zn. Pl. ÚS 26/24 na projednávanou věc, Ústavní soud vychází z principu tzv. incidentní retrospektivy,

podle něhož se v horizontálních právních vztazích změněný právní názor zpravidla uplatní na všechna již probíhající a v budoucnu zahájená řízení. Vždy je však třeba vážit, zda retrospektivní působení změny v ustálené judikatuře nepůsobí v konkrétním případě příliš tvrdě vzhledem k legitimnímu očekávání adresátů právních norem v trvající aplikaci staré judikatury; jde však o výjimku z pravidla [viz nález sp. zn. IV. ÚS 3500/18 ze dne 10. 12. 2019 (N 208/97 SbNU 238)].

35. Z hlediska intertemporálních účinků je v projednávané věci stěžejní, že dosavadní (překonávaná) judikatura Nejvyššího soudu byla neústavní a současně jde mezi účastníky o horizontální vztah – proto se uplatní zásada incidentní retrospektivy judikатурních změn. Aby mohl Ústavní soud uvažovat o výjimečném prolomení této zásady, musel by vedlejší účastník předložit obzvláště pádné důvody, proč se závěry nálezu sp. zn. Pl. ÚS 26/24 na nynější věc nevztahují; žádné takové důvody však nepředestřel a ani Ústavní soud žádné neshledal. K argumentaci vedlejšího účastníka, že v řešené věci nejde o soutěžní vztah, a proto nelze analogicky aplikovat právní úpravu týkající se nekalé soutěže, je třeba zdůraznit, že jde o analogickou aplikaci právě z toho důvodu, že přímá aplikace úpravy následků nekalé soutěže nepřicházela v úvahu (minimálně z napadených rozhodnutí nic takového nevyplývá). O nepřípustnou překvapivost nejde, neboť pravidla incidentní retrospektivy se uplatňují právě v případě změny judikатурní praxe. Přijetím argumentace vedlejšího účastníka by se tato pravidla popřela.

VII. Závěr

36. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a napadená rozhodnutí podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil, neboť jimi bylo porušeno právo stěžovatele na ochranu dobré pověsti podle čl. 10 odst. 1 Listiny.

37. Úkolem vrchního soudu nyní bude, aby v intencích tohoto nálezu věc znovu projednal a rozhodl. Zohlední, že stěžovatel coby právnická osoba se může (obecně) domáhat přiměřeného zadostiučinění při tvrzeném neoprávněném zásahu do jeho pověsti analogicky jako při ochraně proti nekalé soutěži podle § 2988 občanského zákoníku. To, zda má být stěžovatelově žalobě vzhledem k okolnostem věci vyhověno, resp. jakým způsobem v tomto ohledu vrchní soud vyhodnotí odvolání vedlejšího účastníka, bude na jeho posouzení.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 19. února 2025

Josef Baxa
předseda Ústavního soudu

**Odlišné stanovisko soudců Josefa Fialy, Tomáše Langáška, Kateřiny Ronovské a
Jana Wintra k odůvodnění nálezu sp. zn. Pl. ÚS 20/24**

Uplatňujeme vůči odůvodnění nálezu podle § 14 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, odlišné stanovisko.

Jak se rekapituluje v bodech 13 a 14 nálezu, plénium Ústavního soudu při projednávání této ústavní stížnosti dospělo k závěru, že by zákonná úprava, která byla v dané věci obecnými soudy použita – konkrétně § 135 a § 2894 odst. 2 občanského zákoníku – mohla být v rozporu s ústavním pořádkem. Proto přerušilo řízení o ústavní stížnosti a zahájilo řízení o zrušení těchto přezkoumávaných ustanovení. V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 26/24 plénium Ústavního soudu vydalo interpretativní výrok II, s nímž jsme nesouhlasili a formulovali jsme proti němu odlišné stanovisko. Nyní se plénium Ústavního soudu vrátilo k projednávání ústavní stížnosti. Hlasovali jsme pro vyhovění této ústavní stížnosti ne proto, že bychom interpretativní výrok II v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 26/24 považovali za správný, ale proto, že jsme jím vázáni. Do budoucna máme za to, jak píšeme v bodě 12 našeho odlišného stanoviska, že je nadále primárně věcí zákonodárce, aby zvolil míru a způsob zákonné ochrany práv právnických osob.

V Brně dne 19. února 2025

Josef Fiala

Tomáš Langášek

Kateřina Ronovská

Jan Wintř